

VEDOVATTI Anildo

Digitális forradalom világunkban

2019-ben jelent meg ezzel a címmel Pécsen ez a tanulmánykötet, mely a Pécsi Tudományegyetem, Nevelők Háza Egyesület és a 3. Szektor alapítvány közreműködésével készült.¹ Az alkotók jelentős száma is mutatja a téma iránti fogékonyságot, az aktualitást (még a COVID 19 járvány kitörése előtt vagyunk) és sokszínűségét. A kötet 10 szerzője 9 tanulmányban foglalja össze gondolatait, eltérő területek vizsgálatával, társadalmi kérdéseket széles spektrumban lefedő tartalommal. A gondolatok hálózatának összefüggését, a digitalizáció fogalma nyújtja, és az ezzel járó társadalmi változás rövid, egy-egy szeletet bemutató ismertetése adja. A folyamatot – a címben is jelzett digitális forradalmat – még nem tekintik befejezettnek a szerzők, így nem is összefüggő, lezáró gondolatsorokkal, hanem a szerzők által is vállalt önkényesen kiragadott példák vizsgálatával gazdagodhatunk.

Érdeemes egyáltalán feltenni a kérdést, hogy kinek szólhat ez a gyűjtemény? Azt gondolom, hogy igen, hiszen erre a válasz az, hogy mindenkinek, vagy legalábbis azoknak, akik kíváncsiak a saját életük, szakmai területükön kívüli társadalmi változásokra, amit a digitális technológia magával hoz. Azt mondhatjuk, hogy miközben a szerzők nem egy technológia gyűjteményt, vagy digitális eszközöket, programokat bemutató összegzést kívántak készíteni (óhatatlanul is gyarapodik tudásuk e tekintetben is) de fókuszuk a társadalmi hatások vizsgálatára, az embereket érintő változásokra helyeződik döntően.

E rövid bevezető után szeretném a 9 tanulmány egy-egy fontosabb gondolatát is ismertetni. A szerkesztők Dombi Judit és Rimai Dávid sem kívánták tematizálni, csoportosítani tanulmánykötetet, így a szerzők betűrendes mutatója szerint olvashatók a tanulmányok.

A 3D technológiák haszna és felhasználási lehetőségei a humán tudományokban című munkájában **Deák Máté** ismerteti a már most is alkalmazott, és a jövőben újabb technológiák elterjedése révén alkalmazandó háromdimenziós eljárások alkalmazását a humán tudományok területén. (Azt gondolom, hogy elég ha kedves olvasók példaként a LIDAR technológiával újra felfedezett maja kultúrára gondolnak, hogy lássuk milyen mértékű lehetőségeket rejt a technológiai megújulása a humántudományok számára.)

Dombi Judit tanulmányát – *Digitális forradalom az osztályteremben – kísérleti kutatások az osztálytanárképzésben* – utolérte az élet, vagy mondhatjuk az is, hogy megelőzte korát. Az oktatás világára ható digitális változások, aminek az OPUS et Educatio folyóirat jelen (7. évf. 3. sz) tematikus számát is szenteli, több cikk vezérmotívuma is, és ez tűnik az 2020-ban az oktatáskutatás és az oktatáspolitikát a

¹ A könyv megjelenését a Nemzeti Együttműködési Alap támogatta

társadalom egészét érintő legfontosabb kérdésének. A publikáció egy empirikus kutatást ismertet, az osztatlan tanárképzés hallgatóinak az IKT eszközökhöz kapcsolódó ismereteit vizsgálva. De nem kompetenciamérés csupán a célja, hanem a hallgatói gyakorlati tapasztalatok megismerése mellett nagyon fontos szempontként a hallgatók modern oktatásról alkotott nézeteinek vizsgálati eredményeiről is képet kaphatunk.

Digitális platformok a nemzetközi kapcsolatok kutatásában címmel megjelenő tanulmány rendkívül izgalmas területre viszi az érdeklődő olvasót. A nemzetközi viszonyok fokozódó komplexitása az azzal foglalkozó tudományok transzformálódását is magával vonja – állítja **Kacziba Péter**, aki az újonnan artikulálódó digitális módszerek közül jelen tanulmányában az adatbányászat, a térinformatika és a hálózat megközelítés diszciplináris alkalmazásának lehetőségeit tekinti át.

A kötet egyetlen szerző páros által írt tanulmányában – *Az informatikai fejlődés. Az internet elterjedésének jelentősége és hatása a kutatómunkára* – **Kákai László** és **Hamerli Petra** munkája igen széles spektrummal vizsgálja a digitalizáció változásait, melynek első felében az internet hozzáférés globális trendjeiről kaphatunk információkat, majd ezek társadalmi elterjedéséről. A publikáció második része az IKT technológiák alkalmazását vizsgálja a tudományban, köztük a keresettség, az online hírek, a statisztikák, digitalizált források tekintetében. Zárásul egy konkrét példa (az 1927-1934 közötti magyar-olasz kapcsolatok) segítségével illusztrálják a korábban említett digitális eszközök gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit.

Kanizsai Péter a sürgősségi betegellátás oldaláról vizsgálja a digitális eszközök adta változásokat. *Mi lesz veled fonendoszkóp? Technikai forradalom az akut jellegű betegellátásban* cím egyszerre kíván segítséget nyújtani a szakmán kívüli olvasóknak, és eközben felidéz még talán néhány gyerekkori emléket az orvosi vizsgálatokról. A cím ugyanakkor utal arra a hatalmas ellentmondásra, ahova a technikai napjainkba elrepítette az orvostudományt, mind az eszközök, az eljárások tekintetében. Akár a sürgősségi ellátást és a távdiagnosztikát támogató háttérrel olvasunk a tanulmányban, egy teljesen új világba kerül az avatatlan érdeklődő. A szerző gondolatait a transzplantációs sebészet jelen és közel jövőbeni lehetőségeivel zárja, és maga is a tanulmánykötet címére utalva az orvostudományt is meghatározó forradalmi változásokra hívja fel a figyelmet.

Kapcsolódás – aktív idősödés és generációk közötti szolidaritás a gyakorlatban címmel megjelent írásában **Nyers Szilvia** az idősödés tudományos elméleteinek segítségével és az iskolai közösségi szolgálat törvényi szabályozásával az intergenerációs együttműködés lehetőségének kérdését. A tanulmány a felvetett szociális problémákra egy jó gyakorlat segítségével kíván megoldást nyújtani, ez a Computeria Pécs, a pécsi Nevelők Háza Egyesület nyugdíjasok IKT használatot támogató programja, melyet röviden megismerhetünk a publikációban.

Rab Árpád Szörény kultúrtörténeti kalandozásnak nevezi ezt az utazást, mely során elolvasva *A digitális kultúra transzformációs hatásai* című tanulmányt, számos vadonatúj benyomással gazdagodunk. Az információs társadalom definiálást követően a digitális kultúra új jellemzőiről kapunk információkat, többek között „azonnaliség”, „interaktivitás”, „interkonnektivitás”, „multitasking”, „mikro-idő kihasználás” és más fogalmakkal ismerkedve. Mindezek rámutatnak azokra az IKT technikai által kiváltott kulturális és gazdasági változásokra, melyek napjainkat jellemzik. A digitális transzformáció gondolatával a kultúra évezredes hatásának és a jelen rendkívül felgyorsult világának együttesébe visz minket a szerző, ahol a korszerű, „okos” eszközökben a fejlődés fenntarthatóságának biztosítékát láthatjuk.

A figyelemfelhívó cím, melyet **Rimai Dávid** tanulmányának választott egy eddig kevésbé (sokak számára ismeretlen) új fogalmat vizsgál. A „Technokid” fiatalok az Európai Unió munkaerőpiacán című tanulmány éppen ezért a szerző fogalommagyarázatával indul. A mondanivaló fő motívuma a Z generáció és a digitális nemzedék jelenléte a munkaerőpiacon olyan új társadalmi jelenségekkel jár

együtt, melyre tudatosan fel kell készülnie a munkavilágának. A munkaadóknak, a szabályozó eszközöknek, a munkastruktúráknak ezt a fajta munkaerőt a lehetőségeivel, szükségleteivel és minden ezekkel kapcsolatos eltérő viselkedésével, nehézségekkel problémákkal együtt be kell tudni építeni a társadalmi folyamatokba, és erre fel kell készíteni az oktatási rendszert is, hogy későbbiek során képes legyen kiszolgálni az újonnan megfogalmazott elvárásokat.

A kötet záró tanulmánya Vörös Zoltán munkája globális kitekintést hoz magával. Az általa bemutatott *Kína a digitális korszakban - Kínai internet és a Társadalmi Kreditrendszer* egy olyan orwelli világ képét mutatja nekünk, melynek tapasztalatait, gyakorlati tanulságait szükséges átgondolni az internet használatára épülő társadalmaknak. Ez egyaránt vonatkozik a szociális kapcsolatok világára, a gazdasági szereplőkére, és mindezek globális halmazaira. A kínai politikai vezetés által szabályozott interneten az adatok felhasználása, összekapcsolása és különböző politikai-adminisztratív felhasználása a mindent felügyelő állam szolgálatába állította a technikai vívmányokat. Az így létrehozott Társadalmi Kreditrendszer eredménye egy pontozáson alapuló rendszer, amely az egyén bármilyen tevékenységére (társas, szociális, gazdasági) hatással bíró külső döntéseket fog hozni. A tanulmány a szabadság-biztonság vita technológiailag új szintjének bemutatásával zárul, jelezve, hogy ez az állami magatartás (állampolgárok megfigyelése) bár nem ilyen mértékben, de más államokra is igaz lehet.

Áttekintve ezt a rövid recenziót, elmondhatjuk, hogy rendkívül izgalmas, és igen színes élményekkel gazdagodhatunk a tanulmánykötet elolvasása során. Azt gondolom, hogy a leírtak kedvet adnak az olvasáson túl egy-egy téma részletes kibontására, jobb megismerésére is, melyhez minden tanulmány végén találunk szakirodalmat. A kötet érdeméül tudható be, hogy az elméleti publikációk mellett törekedtek gyakorlati projektek segítségével jobban megérteni, megismerni egyes vizsgált tudományos kérdéseket, és a jó gyakorlatok révén lehetőséget adtak a felvetett témák napi szintre ültetéséhez is.